

Ísland ljóstengt 2020

Fyrirkomulag og skilmálar styrkúthlutunar til uppbyggingar ljósleiðarakerfa í dreifbýli

Til stendur að styrkja ljósleiðaraverkefni í dreifbýli áhugasamra sveitarfélaga árin 2020-2021 líkt og árin 2016 til 2019. Styrkveitingu fylgir ekki sjálfkrafa skuldbinding um frekari styrki síðar.

Uppbygging á grundvelli verkefnisins er langt komin í mörgum landshlutum. Árið 2019 voru gerðir samningar við nokkur sveitarfélög sem náðu til árána 2019-2021. Vegna sérstakra aðstæðna í þjóðfélaginu árið 2020 samþykkti Alþingi fjárveitingu til verkefnisins Ísland ljóstengt sem verja þarf fyrir 1. apríl 2021. Samningar um verkefni sem njóta eiga þeirrar fjárveitingar verða að nást fyrir 15. júní 2020, ellegar verður féð nýtt til annarra verkefna. Samið hefur verið við nokkur sveitarfélög um að nýta viðbótarfjárveitingu Alþingis til þess að flýta verkefnum sem til stóð að vinna árið 2021 yfir til ársins 2020. Þau sveitarfélög sem samið hafa um flýtingu þurfa ekki að sinna því umsóknarferli sem nú er sett af stað, nema þau hyggi á enn frekari ljósvæðingu.

Hér er annars vegar kallað eftir umsóknum um styrki sem greiddir verða með sérstakri fjárveitingu Alþingis þar sem verkefni verða að hefjast fyrir 1. september 2020 og skal lokið fyrir 1. apríl 2021 og hins vegar er kallað eftir áformum sveitarfélaga um þátttöku í lokaúthlutun verkefnisins Ísland ljóstengt sem fara mun fram árið 2021. Mikilvægt er að þau sveitarfélög sem hyggjast sækja um í lokaúthlutun árið 2021 láti vita um áform sín svo stjórn fjarskiptasjóðs geti áttað sig á mögulegu umfangi lokaúthlutunar. Þung áhersla er lögð á það að sveitarfélög sinni þessu kalli. Mjög einfalt er að fylla út eyðublaðið sem því fylgir.

Fjarskiptasjóður áskilur sér rétt til þess að nota mögulega aðrar valaðferðir en áður og mun því meta og taka sjálfstæða afstöðu til hvernar umsóknar. Fjarskiptasjóður mun fylgjast sérstaklega með efndum þeirra sveitarfélaga sem semja um aukaúthlutun í ár, með hliðsjón af skýrum vilja ríkisstjórnarinnar um að koma þessum peningum fljótt og örugglega í vinnu. Í þessari úthlutun verður ekki hugað að sérstakri skiptingu fjármuna milli landshluta.

Umsóknarfyrirkomulag 2020

Grunngögn og mat á þeim

Kallað er eftir gögnum sem í fyrri umsóknarferlum töldust til A hluta og þurfa allir umsækjendur að leggja þau fram. Í tilviki þeirra sem áður hafa sent umsóknir er þetta auðvelt skref þar sem aðeins þarf að uppfæra fyrri gögn og lýsa stöðunni sem ríkti 1. október 2019.

Umsóknir um styrk og mat á þeim

Einungis þarf að skrá fjölda staða sem sótt er um styrk fyrir og heildarstyrkuppþæð. Hverju sveitarfélagi verður heimilt að senda inn allt að 6 sjálfstæðar styrkumsóknir. Til dæmis ef landfræðilegar aðstæður eru þannig að eðlilegt sé að skipta ljósleiðaruppbyggingu í áfanga og kostnaður við tengingu staða er mismunandi eftir áföngum. Hægt verður að senda inn umsókn vegna hvers áfanga fyrir sig og skal auðkenna þær umsóknir með númeri. Sveitarfélög geta jafnframt sótt um allt að þrjár mismunandi styrkuppþæðir vegna hvers verkáfanga. Nú sendir sveitarfélag inn þrjár misháar styrkbeiðnir vegna sama verkáfanga, sem inniheldur sömu staði og getur þá fernt gerst:

- Þrjár styrkbeiðnir koma til greina og samþykkir sveitarfélagið væntanlega hæsta styrkinn.
- Tvær lægri styrkbeiðnirnar koma til greina og samþykkir sveitarfélagið væntanl. hærri styrkinn.
- Lægsta styrkbeiðnin kemur einungis til greina og samþykkir sveitarfélagið væntanl. þann styrk.
- Engin styrkbeiðni kemur til greina og málið nær ekki lengra.

Hugmyndin er sú að sveitarfélag geti t.a.m. ákveðið hæstu styrkbeiðnina sem æskilegt framlag ríkisins og lægstu styrkbeiðnina sem lágmarks framlag ríkisins til að sveitarfélagið geti skuldbundið sig til að hefja framkvæmdir. Allar fjárhæðir skulu vera án virðisaukaskatts.

Almennt

Stefna stjórnvalda skv. stefnu um fjarskipti 2019-2033 er að átaksverkefni um ljósleiðaravæðingu dreifbýlis á Íslandi, Ísland ljóstengt, verði lokið árið 2021 og ljósleiðaravæðingu allra lögheimila og vinnustaða á Ísland ljúki árið 2025. Þörf er m.a. á uppbyggingu ljósleiðarkerfa utan þéttbýlis til að ná því markmiði. Nýta skal samlegð með öðrum framkvæmdum og fyrirbyggjandi fjarskiptainviði eftir því sem kostur er, leiði það til hagkvæmari uppbyggingar. Aðild innviðafyrirtækja er ákjósanleg sé hennar kostur bæði til að tryggja uppbyggingu og eftir atvikum m.a. endurnýjun ljósleiðarastofnnetts, tengingu fjarskiptastaða og veitumannvirkja og til að dreifa kostnaði á fleiri aðila gegn því að tekið verði tillit til þeirra þarfa. Fjarskiptasjóður er ábyrgðar- og framkvæmdaraðili verkefnisins Ísland ljóstengt og greiðandi. Hann hefur umsjón með fyrirkomulagi þess ásamt eftirliti með árangri. Kerfið sem byggt er skal hanna fyrir opinn aðgang (e. Open Access). Lögð skal áhersla á framtíðarvirkni og áratuga endingu fyrir framtíðarþróun sem felur í sér vaxandi eftirspurn eftir tengingum og aukinni bandvidd.

Úthlutun styrkja

Ljósleiðaravæðing verður á forræði og ábyrgð þeirra sveitarfélaga sem hljóta styrk frá ríkinu vegna verkefna ársins 2020 og eftirleidis en veitingu styrkja fylgja eftirtalin almenn skilyrði:

1. Styrkur rennur aðeins til sveitarfélaga til ljósleiðaravæðingar í dreifbýli, þar sem er hvorki nú í boði né áform markaðsaðila um að bjóða upp á a.m.k. 100 Mb/s þráðbundna tengingu.

2. Staðir sem voru tengdir ljósleiðara 2019 eða fyrr eða hafa áður hlotið styrk til ljósleiðaratengingar eru ekki styrkhæfir.
3. Sveitarfélag skuldbindur sig til að hefja verkið fyrir 1. september 2020 og ljúka því fyrir 1. apríl 2021.
4. Sveitarfélag þarf að sýna fram á að það verði tilbúið til framkvæmda á árinu 2020 m.a. hvað varðar fjármögnun og fyrirkomulag verksins.
5. Sveitarfélag ráðstafar styrknum með þeim hætti sem best hentar til uppbyggingar ljósleiðarakerfis t.d. með uppbyggingu eigin kerfis eða með því að fela öðrum uppbyggingu og rekstur kerfisins.
6. Styrkur frá fjarskiptasjóði rennur því aðeins til sveitarfélaga, ekki fyrirtækja eða annarra.
7. Heimilt er að innheimta tengi- eða stofngjald hjá þeim sem tengjast kerfinu. Sveitarfélagi er í sjálfsvald sett hvert tengi- eða stofngjald verður.
8. Viðmið um kostnaðarþáttöku:
 - a) Lágmarksframlag sveitarfélags ásamt tengi- eða stofngjaldi notanda er samtals 500.000 kr. án vsk. fyrir hvern styrktan stað sem nýtur fulls styrks.
 - b) Fyrirséð er að upphæð og/eða hlutfallslegu framlagi fjarskiptasjóðs verði settar einhverjar skorður nú þegar minni samkeppni ríkir um styrkveitingar.
9. Styrkur verður veittur til að leggja og tengja nýja ljósleiðarastrengi óháð því hvort strengurinn er lagður: a) í fyrirbyggjandi ídráttarrör, b) í nýtt ídráttarrör eða c) beint í jörðu.
10. Ísland ljóstengt gerir ekki ráð fyrir lagningu ljósleiðara til þeirra bygginga landsins sem dýrast yrði að tengja með ljósleiðara fyrir árslok 2021. Um er að ræða um það bil 0,1% heimila og atvinnuhúsnæðis á landsvísu.
11. Komi til þess að sveitarfélag selji ljósleiðarakerfið innan 10 ára frá styrkveitingu fyrir jafnháa eða hærri upphæð en sem nemur bókfærðum byggingarkostnaði, framreiknuðum til söludags skv. byggingarvísitölu, þá skal endurgreiða fjarskiptasjóði veittan styrk. Ef söluverð er lægra en nemur sama byggingarkostnaði skal á sama máta endurgreiða fjárhæð sem jafngildir hlutfalli styrks fjarskiptasjóðs í byggingarkostnaðinum.
12. Sveitarfélög mega sækja um styrki ein sér eða saman.
13. Gerður verður samningur við viðkomandi sveitarfélög um verkefnið og styrkinn.
14. Verði kerfið ekki að fullu byggt fyrir 1. apríl 2021 fellur styrkur niður í sama hlutfalli og vantar á uppbygginguna. Sveitarfélag verður að tilkynna fjarskiptasjóði fyrir árslok 2020 um horfur á því að ekki náist að klára uppbygginguna. Þá verður umrætt hlutfall styrksins fellt niður en sveitarfélaginu gefst ráðrúm til að sækja um þann hluta, ef svo ber undir í lokaúthlutun Ísland ljóstengt vegna 2021.
15. Sveitarfélagið kynnir verkefnið fyrir íbúum og öðrum með aðsetur í sveitarfélaginu, sér um að útvega skuldbindingar frá íbúum/húseigendum um þáttöku og annast öll leyfismál.
16. Dugi styrkfjárhæð til ráðstöfunar aðeins til að styrkja tengingu hluta styrkhæfra staða í því sveitarfélagi sem síðast kemur til greina þá stendur sá styrkur engu að síður til boða óski sveitarfélagið eftir því. Að öðrum kosti er styrknum ráðstafað af stjórn fjarskiptasjóðs.

Tæknilegir skilmálar

1. Kerfið sem byggt er skal hanna fyrir opinn aðgang (e. Open Access).
2. Lögð skal áhersla á framtíðarvirkni og áratuga endingu fyrir framtíðarþróun sem felur í sér vaxandi eftirspurn eftir tengingum og aukinni bandvídd.
3. Sveitarfélag útbyr nákvæman staðalista, það er lista yfir staði sem styrkja á tengingu við ljósleiðara, á formi sem Póst- og fjarskiptastofnun útbyr og heldur utan um. Á listann fara staðir sem uppfylla annað eða bæði eftirfarandi skilyrða:
 - Þar er heimili þar sem íbúi (eða íbúar) er skráður með lögheimili og er þar með heilsársbúsetu
 - Þar er fyrirtæki með heilsársstarfsemi í viðkomandi húsi eða íbúð.
4. Aðrir óstyrkhæfir staðir mega vera á listanum, kyrfilega merktir sem slíkir, sé ætlunin að þeir verði tengdir eða bjóðist að fá tengingu þrátt fyrir að teljast ekki styrkhæfir á grundvelli *Ísland ljóstengt*. Miða á við lögheimili eins og þau eru skráð 1. október 2019.
5. Tengja á eitt hús (fasteign) eða heimili á hverjum stað samkvæmt staðalista.
6. Kirkjur, veiðihús, félagsheimili, fjarskiptastaðir o.s.frv. eru styrkhæfir staðir ef þar er heilsársstarfsemi þótt hún sé mismikil eftir árstímum.
7. Fjánhús, hesthús, tækjaskemmur og önnur útihús sem tilheyra sveitabýli eru ekki styrkhæf. Sömuleiðis fæst ekki styrkur fyrir tengingu gistihúsa til útleigu.
8. *Ísland ljóstengt* áskilur sér rétt til að sannreyna staðalistann og endurskoða styrkgreiðslu vegna staða sem vafi er um hvort uppfylla skilyrðin.
9. Heimilt er að tengja hvaða hús sem er, sem hluta af ljósleiðaravæðingu sveitarfélags, þótt styrkveiting sé aðeins vegna staða sem uppfylla skilyrðin.
10. Styrkur er aðeins veittur fyrir upphafskostnaði vegna byggingar hjávirks (e. passive) varanlegs hluta ljósleiðarakerfisins.
11. Styrkur er ekki veittur fyrir virkum fjarskiptabúnaði (e. active) sem þarf til að veita þjónustu yfir ljósleiðarakerfið. Gert er ráð fyrir að þessi búnaður sé bæði margbreytilegur og síbreytilegur og hann þurfi að endurnýja í samræmi við tækniþróun.
12. Styrkur er ekki veittur fyrir rekstri ljósleiðarakerfisins.
13. Nýta á eins og kostur er hagkvæma samlegð með öðrum framkvæmdum sveitarfélaga eða annarra aðila, til nýbyggingar og áframhaldandi uppbyggingar fyrirbyggjandi kerfa með það að markmiði að ljúka tengingu áður hafinna verka og til að leggja ljósleiðararör eða ljósleiðarastreng með endurnýjun eða uppbyggingu annarra veitna.
14. Heimilt er að nota styrkinn til að leggja ljósleiðarastrengi í þegar lögð ídráttarrör svo fremi sem strengurinn liggi frá tengimiðstöð inn fyrir útvegg í húsi notanda.
15. Hönnun ljósleiðarakerfis þarf að minnsta kosti að ná til allra staða sem uppfylla lið 1 hér að ofan í dreifbýli í sveitarfélagi þó að framkvæmd fyrir 1. apríl 2021 nái aðeins til hluta sveitarfélagsins.

Taka skal mið af veituframkvæmdum og öðrum framkvæmdum til að hámarka hagkvæma samlegð eftir því sem kostur er.

16. Hönnun kerfis skal vera þannig að það verði byggt til framtíðar og með tilliti til örrar þróunar í fjarskiptatækni.
17. Hönnun ljósleiðarakerfisins á að vera samkvæmt viðmiðum um næstu kynslóð aðgangsneta (NGA - Next Generation Access network).
18. Kerfið sem byggt verður á að vera með ríflegum fjölda ljósleiðaraþræða þannig að tryggt verði að allir styrkhæfir staðir sem þess óska geti fengið aðgang að heilum óskiptum ljósleiðurum milli staðar og símsstöðvar eða viðeigandi tengimiðstöðvar. Nýta má fyrirliggjandi fjarskiptainnviði leiði það til hagkvæmari uppbyggingar og reksturs þó að þeir uppfylli ekki framangreint.
19. Kerfið skal vera þannig byggt að þar sem eru sendastaðir fjarskipta eða sem næst þeim verði til staðar lausir ljósleiðaraþræðir og tengimöguleiki til að hægt verði að tengja þessa staði við ljósleiðarakerfið. Tenging staðanna er ekki skilyrði.
20. Ljósleiðarkerfið skal byggt þannig að það verði tengjanlegt við stofnnet fjarskipta um landið. Það nái því til tengistaðar fjarskipta þar sem fáanleg er öflug baknetstenging.
21. Ljósleiðarakerfið skal byggt þannig að tengimiðjur (safnstöðvar/miðstöðvar) verði eins fáar og kostur er. Sveitarfélög eru hvött til þess að hafa tengimiðjur í húsnæði þar sem jafnt aðgengi fjarskiptafyrirtækja er tryggt.
22. Hafa skal samráð við fjarskiptasjóð um endanlegt leiðaval og hönnun m.a. til að tryggja samræmi milli sveitarfélaga og landssvæða, hagkvæmni og hagsmuni opinberra aðila. Fjarskiptasjóður áskilur sér rétt til að fara fram á rökstuðning fyrir, og eftir atvikum úrbætur á kerfishönnun sveitarfélags á grundvelli hagkvæmnisjónarmiða og öryggissjónarmiða eftir atvikum.
23. Aðilar í opinberri eigu skulu hafa möguleika á að eignast hluta ljósleiðarakerfisins, t.d. nokkra ljósleiðara í strengjum á meginleiðum, gegn eðlilegri greiðslu. Gera skal ráð fyrir þessu við hönnun kerfisins en nánari útfærsla þessa og umfang verður ákveðin á undirbúningsstigi framkvæmda sveitarfélagsins.
24. Fylgja skal reglum um veitingu opinberra styrkja samanber leiðbeiningar Póst- og fjarskiptastofnunar, sjá <https://www.pfs.is/fjarskipti/ljosleidarauppbygging-og-rikisstyrkir/>